

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Заң факультеті
Кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасы
«география» мамандығы бойынша білім беру бағдарламасы

Биология факультетінің
Ғылыми кеңесінде бекітілді
№ _____ хаттама «__» _____ 2013 ж.
Факультет деканы _____
г.ғ.д., профессор

Заң факультетінің
Ғылыми кеңесінде бекітілді
№ _____ хаттама «__» _____ 2013 ж.
Факультет деканы _____
з.ғ.д., профессор Д.Л. Байдельдинов

Негізгі міндетті /негізгі элективті/ кәсіби элективті модуль __ (нөмірі)
«Құқық негіздері» 6 кредит бойынша
СИЛЛАБУС
ҚҰҚЫҚ НЕГІЗДЕРІ
«КодKN 1206» - «Құқық негіздері» (3 кредит)
«КодETN 1207» - «Экономикалық теория негіздері» (3 кредит)
2-курс, к/б, күндізгі бөлім, 3 семестр (күзгі)

Модульдің пәндерін жүргізетін оқытушылар туралы МӘЛІМЕТ:

«ҚҰҚЫҚ НЕГІЗДЕРІ» пәні бойынша

Оқытушының аты-жөні (дәріс сабақтары): аға оқытушы Есекеева Айнаш Акимсаловна

Оқытушының аты-жөні (семинар сабақтары): Конысбай Бакытгул

Телефон: жұмыс телефоны: 3773336 ішкі 1257, 1261

e-mail: akim_ainash@mail.ru

e-mail: konusbai@list.ru

каб.: заң факультеті, кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасы, 320, 333 каб.

Модульдің пәндерін жүргізетін оқытушылар туралы МӘЛІМЕТ:

«Аты» пәні бойынша

Оқытушының аты-жөні, ғылыми дәрежесі, атағы, қызметі:

Телефондары (жұмыс, үй, ұялы байланыс):

e-mail:

каб.:

Модульдің МАЗМҰНЫ:

- **Мақсаты:** Қоғамның дамуы, заңдылықтың нығаюы, құқық тәртібінің орнауы үшін құқықтың маңызы зор екендігі белгілі. Сондықтан, тұтас алғандағы қоғамдық прогресс, экономиканың жаңа сатыға көтерілуі және елдің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету ең алдымен қоғамдық қатынастардың қалай реттелетіндігіне және заң талаптарын орындамағаны үшін нормативтік-құқықтық актілерде қандай шаралардың қарастырылғанына байланысты.
- **Міндеттері:** Курсты оқу барысында студенттер Қазақстан Республикасының құқықтық актілерін талдау методикасын игеруі қажет:
  - құқық пен мемлекеттің негізгі түсініктерімен танысуы, мемлекет, құқық, демократия, адам құқықтары мен бостандықтарның негізгі идеялары мен проблемаларын ашатын сұрақтармен танысуы;
  - Құқық негіздері курсы оқу процесінде студент құқықтық әдебиеттермен, заңдармен, өзге де нормативтік-құқықтық актілермен жұмыс істей білуі;
  - Қазақстанның қолданыстағы заңдары туралы жалпы мағлұматтарының болуы және олардың қоғамдық қатынастардағы орны мен функцияларын білулері тиіс.

■ Модуль бойынша оқытудың нәтижелері

Бакалавр бағдарламаны бітірушілер білуі тиіс:

- Кәсіби тәжірибедегі ғылыми зерттеу саласындағы ғылыми пәннің қазіргі жағдайын бейнелейтін талпыныстар, тенденциялар мен проблемалардың білімен терең жүйелі білуі шарт;
- Жалпы ғылыми тәсілдерді, сондай-ақ өздерінің ғылыми зерттеулеріне қолданылатын арнайы тәсілдерді түсіну және білу;
- Тәжірибелік тұрғымен қатар бар білімдегі түпнұсқалық түсіну және жаңа білімді құрау мен бейімдеуге қатысты да зерттеу тәсілдері мен талдауды ғана қолдана білуі қажет;
- Аталған ғылыми салада жүйелі түсінік жасай біліп, қазіргі ғылыми зерттеулерге сын көзқараспен қарай біліп, тұжырымдар жасай алу;
- Әдістемелік талпыныстарды бағалай білуге, оларды талдай білуге және жаңа гипотезаларды ұсына білуге;
- Күрделі мәселелерді шешудегі жүйелік және дәлдік тәсіл, мәліметтердің толық еместігі жағдайында және өзінің қорытындыларын мамандар үшін де кәсіби деңгейде дербес жоспарлауға және шешуге;
- Проблемаларды шешудегі дербестік пен түпнұсқалық және кәсіби деңгейде дербес жоспарлауға және шешуге;
- Өзінің білімін дамытуға және тереңдетуге және жоғары деңгейде жаңа дағдыларды игеруге;
- Жетістікпен жұмысқа орналасуға қажетті сипаттар мен дағдыларды игеруге, жеке жауапкершілікті талап ететін бастамашы болуға, қилы жағдайларда проблемаларды шеше білуге, тұрақты білуге, тұрақты кәсіби даму үшін дербес қабілетті болуға.

Жалпы құзырет:

кұралдық: Ғылыми тәсілдермен жұмыс істеу қабілеттігі, ерекше маңызды салыстырмалы-құқықтық талдау тәсілі иеленеді. Методологиялық қабілеттіктерді иелену, синэнергетика және телеологиялық келісім құқық тәсілдермен және ақпараттық технология көмегі арқылы қоршаған ортаны түсіну және басқару машықтарын білу.

Тұлғааралық: Құқықтық білімдерді сындарлы ұғыну және өзін-өзі сынға алу қабілеттілігі. ҚР заңдарын сындарлы бағалай білу. Сауатты, негізді талдау және сындарлы аргументті тұжырымдар мен қорытындыларды ұсына білу қабілеттігі. Пікірталасты жүргізе ала білу қабілеттігі. Белсенді қайраткердің жеке-психологиялық қабілеттіктерінің болуы; соның ішінде сынға алу және мадақтауды дұрыс түсінудің қабілеттігімен байланысты; әлеуметтік, корпоративтік және т.б. өзара іс-әрекет пен ынтымақтастықтың өзара негізгі қатынасымен негізгі әлеуметтік дағдыларды сипаттау; топта жұмыс істеу білу, топ ішіндегі қатынастар мен міндеттерді қабылдай білуге әзірлік;

Жүйелік: Жүйені жетілдіру мақсатында өзгерістерді жопарлау қабілеттігі. Аталған тәсіл әсіресе қоладныстағы заңнаманы құқықтық бағалау барысында және құқықтық сипаттағы болжамдар мен гипотезаларды әзірлеу барысында және құқықтық сипаттағы болжамдар мен гипотезаларды әзірлеу барысында маңызды. Құқықтық фактіні бағалауды маңызды критерилерді анықтай білу. Казиустік жағдайларды шешуде жүйелілік және құрылымдылықтың үйлесуі. Ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды құқықтық реттеу жүйесіндегі қазіргі заң шығарушылық базаны білу, оны одан әрі дамудың байланыстары мен дамуын білу.

Пәндік құзырет: Таңдалған кәсіптік қызметке қатысты ғылыми-зерттеу жұмыстарына қатысты сараптамалық әдістер мен тәсілдерді игеру, құқықтық көмекті өкілеттік шегінде және кәсіби жүзеге асыру және оны дамыған ақпараттық-коммуникациялық технологиялар тәжірибесін енгізу.

■ Пререквизиттері:

Қазақстан тарихы (мектеп бағдарламасы шегінде)

Құқық негіздері (мектеп бағдарламасы шегінде)

Қоғамтану (мектеп бағдарламасы шегінде)

■ Постреквизиттері

Конституциялық құқық, азаматтық құқық, қылмыстық құқық, еңбек құқығы және т.б.

I пән «Коды» - «ҚҰҚЫҚ НЕГІЗДЕРІ » (3 кредит)

Пәннің МАЗМҰНЫ:

Мақсаты Қоғамның дамуы, заңдылықтың нығаюы, құқық тәртібінің орнауы үшін құқықтың маңызы зор екендігі белгілі. Сондықтан, тұтас алғандағы қоғамдық прогресс, экономиканың жаңа сатыға көтерілуі және елдің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету ең алдымен қоғамдық қатынастардың қалай реттелетіндігіне және заң талаптарын орындамағаны үшін нормативтік-құқықтық актілерде қандай шаралардың қарастырылғанына байланысты.

Міндеттері: Курсты оқу барысында студенттер Қазақстан Республикасының құқықтық актілерін талдау методикасын игеруі қажет:

- құқық пен мемлекеттің негізгі түсініктерімен танысуы, мемлекет, құқық, демократия, адам құқықтары мен бостандықтарның негізгі идеялары мен проблемаларын ашатын сұрақтармен танысуы;
- Құқық негіздері курсы оқу процесінде студент құқықтық әдебиеттермен, заңдармен, өзге де нормативтік-құқықтық актілермен жұмыс істей білуі;
- Қазақстанның қолданыстағы заңдары туралы жалпы мағлұматтарының болуы және олардың қоғамдық қатынастардағы орны мен функцияларын білулері тиіс.

Модуль бойынша **оқытудың нәтижелері**

Бакалавр бағдарламаны бітірушілер білуі тиіс:

- Кәсіби тәжірибедегі ғылыми зерттеу саласындағы ғылыми пәннің қазіргі жағдайын бейнелейтін талпыныстар, тенденциялар мен проблемалардың білімен терең жүйелі білуі шарт;
- Жалпы ғылыми тәсілдерді, сондай-ақ өздерінің ғылыми зерттеулеріне қолданылатын арнайы тәсілдерді түсіну және білуі;
- Тәжірибелік тұрғымен қатар бар білімдегі түпнұсқалық түсіну және жаңа білімді құрау мен бейімдеуге қатысты да зерттеу тәсілдері мен талдауды ғана қолдана білуі қажет;
- Аталған ғылыми салада жүйелі түсінік жасай біліп, қазіргі ғылыми зерттеулерге сын көзқараспен қарай біліп, тұжырымдар жасай алу;
- Әдістемелік талпыныстарды бағалай білуге, оларды талдай білуге және жаңа гипотезаларды ұсына білуге;
- Күрделі мәселелерді шешудегі жүйелік және дәлдік тәсіл, мәліметтердің толық еместігі жағдайында және өзінің қорытындыларын мамандар үшін де кәсіби деңгейде дербес жоспарлауға және шешуге;
- Проблемаларды шешудегі дербестік пен түпнұсқалық және кәсіби деңгейде дербес жоспарлауға және шешуге;
- Өзінің білімін дамытуға және тереңдетуге және жоғары деңгейде жаңа дағдыларды игеруге;
- Жетістікпен жұмысқа орналасуға қажетті сипаттар мен дағдыларды игеруге, жеке жауапкершілікті талап ететін бастамашы болуға, қилы жағдайларда проблемаларды шеше білуге, тұрақты білуге, тұрақты кәсіби даму үшін дербес қабілетті болуға.

Құзырет: Ғылыми тәсілдермен жұмыс істеу қабілеттігі, ерекше маңызды салыстырмалы-құқықтық талдау тәсілді иеленеді. Методологиялық қабілеттіктерді иелену, синэргетика және телеологиялық келісім құқық тәсілдермен және ақпараттық технология көмегі арқылы қоршаған ортаны түсіну және басқару машықтарын білу.

ПӘННІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ, КӨЛЕМІ ЖӘНЕ МАЗМҰНЫ

Пән «Коды» - «ҚҰҚЫҚ НЕГІЗДЕРІ », 3 кредит			
Апт а	Тақырыптың атауы	Сағат	СӨЖ тапсырмалары
I тақырыптық блок: Мемлекет және құқық түсініктері			
1	1 дәріс «Құқық негіздері» курсының пәні және жүйесі. Мемлекет пен құқық туралы негізгі ұғымдар мен түсініктер.	2	
	1 практикалық сабақ «Құқық негіздері» курсының пәні және жүйесі.	1	

	Мемлекет пен құқық туралы негізгі ұғымдар мен түсініктер.		
2	2 дәріс Құқықтық қатынастар. Құқықтық мінез-құлық және құқықбұзушылық. Заңды жауапкершілік.	2	
	2 практикалық сабақ Құқықтық қатынастар. Құқықтық мінез-құлық және құқықбұзушылық. Заңды жауапкершілік.	1	
3	3 дәріс Қазақстан Республикасы Конституциялық құқығының негіздері.	2	<p>СӨЖ 1 Қазақстан Республикасының Конституциясына жалпы сипаттама. (нысаны – ауызша, жоғары балл – 4 балл)</p> <p>Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қазақстан Республикасы Конституциясына жалпы сипаттама (қабылданған уақыты, кіммен қабылданғаны, конституцияның құрылымы т.б.) Енгізілген өзгерістер мен толықтыруларға ерекше көңіл бөлу. • Жалпы ережелер. • Адам және азамат. <p>Қазақстан Республикасындағы сот және сот төрелігі;</p>
	3 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы Конституциялық құқығының негіздері.	1	
4	4 дәріс Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық негіздері.	2	
	4 практикалық сабақ Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық негіздері.	1	
II тақырыптық блок: азаматтық, отбасы құқық салалары. Құқық қорғау органдары			
5	5 дәріс Қазақстан Республикасы азаматтық құқық негіздері.	2	
	5 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы азаматтық құқық негіздері.	1	
6	6 дәріс Қазақстан Республикасының отбасы құқығы негіздері.	2	<p>СӨЖ- 2</p> <p>2. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі. Жалпы сипаттамасы. (нысаны – жазбаша (бақылау түрінде), жоғары балл – 3 балл) Бұл тақырып бойынша дайындалу</p>
	6 практикалық сабақ Қазақстан Республикасының отбасы құқығы негіздері.	1	

			барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет: <ul style="list-style-type: none"> • Әкімшілік құқық бұзушылықтар. Түсінігі мен түрлері. • Әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілік. Түсінігі мен түрлері. • Әкімшілік жауапкершіліктен босату негіздері. • Кәмелетке толмаған тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігі. Әкімшілік құқық бұзушылықтар бойынша өндіріс. Жалпы сипаттамасы.
7	7 дәріс Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының қызметі мен ұйымдастырылу негіздері.	2	
	7 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының қызметі мен ұйымдастырылу негіздері.	1	
	АБ 1		
III. тақырыптық блок: Қаржы, салық, еңбек және қылмыстық құқық салалары			
8	8 дәріс Қазақстан Республикасының қаржы құқығы негіздері.	2	
	8 практикалық сабақ Қазақстан Республикасының қаржы құқығы негіздері.	1	
9	9 дәріс Қазақстан Республикасы салық құқығы негіздері.	2	3. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі. Жалпы және ерекше бөлім. Жалпы сипаттамасы. (нысаны – жазбаша (бақылау түрінде), жоғары балл – 3 балл) Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет: <ul style="list-style-type: none"> • Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің жалпы бөліміне жалпы сипаттама; • Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің ерекше бөліміне
	9 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы салық құқығы негіздері.	1	

			жалпы сипаттама; <ul style="list-style-type: none"> • Меншік құқығы, түсінігі, түрлері; • Міндеттемелер, түсінігі, түрлері, міндеттемені қамтамасыз ету әдістері; Азаматтық құқықтағы сату және сатып алу шарты, жалпы сипаттамасы.
10	10 дәріс Қазақстан Республикасы еңбек құқығы негіздері	2	
	10 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы еңбек құқығы негіздері	1	
11	11 дәріс Қазақстан Республикасы қылмыстық құқық негіздері.	2	4. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі. Жалпы сипаттамасы. (тапсыру уақыты 8 апта, нысаны – жазбаша, жоғары балл – 4 балл) Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет: ҚР Еңбек кодексіне жалпы сипаттама; Еңбектің түсінігі, жеке еңбек шартының түсінігі, түрлері; Жеке еңбек шартының тоқтату негіздері. Жеке еңбек шартын жұмыс берушінің бастамасы бойынша бұзу.
	11 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы қылмыстық құқық негіздері.	1	
IV. тақырыптық блок: Экология, жер және азаматтық, қылмыстық іс жүргізу құқықтары. Халықаралық құқық			
12	12 дәріс Қазақстан Республикасы экологиялық құқық негіздері.	2	
	12 практикалық сабақ Қазақстан Республикасы экологиялық құқық негіздері.	1	
13	13 дәріс Қазақстан Республикасының жер құқығы.	2	5. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі. Жалпы сипаттамасы. (нысаны – жазбаша (бақылау түрінде), жоғары балл – 3 балл) Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет: -Қылмыстың түсінігі, белгілері мен түрлері. -Қылмыстық жаза. Түсінігі мен
	13 практикалық сабақ Қазақстан Республикасының жер құқығы.	1	

			<p>түрлері. Негізгі жазалар және қосымша жазалар.</p> <p>-Қылмысқа қатысушылар.</p> <p>-Қылмыс жасау сатылары.</p> <p>-Өрекеттің қылмыстылығын жоятын мән-жайлар.</p> <p>-Қылмыстық жазаны ауырлататын және жеңілдететін мән жайлар.</p> <p>-Кәмелеттік жасқа толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі.</p>
14	<p>14 дәріс Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу және азаматтық іс жүргізу құқықтарының негіздері.</p>	2	<p>6. Қазақстан Республикасының Жер кодексі. Жалпы сипаттамасы. (тапсыру уақыты 12 апта, нысаны – ауызша, жоғары балл – 3 балл)</p> <p>Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Жерге меншік құқығы. Жер учаскесін жеке меншік құқығына беру тәртібі мен талаптары. • Жерге мемлекеттік меншік. • Жерге жеке меншік. • Жер учаскесіне меншік құқығын алу негіздері. • Жер учаскесіне құқықтарды тоқтату негіздері. <p>Қазақстан Республикасы жер қорының жекелеген санаттары.</p>
	<p>14 практикалық сабақ Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу және азаматтық іс жүргізу құқықтарының негіздері.</p>	1	
15	<p>15 дәріс Халықаралық құқық негіздері.</p>	2	
	<p>15 практикалық сабақ Халықаралық құқық негіздері.</p>	1	
	АБ 2		

Білім және құзырет жүйесіндегі пәннің негізгі ұғымы:

1. **Адвокат** – ҚР-да адвокаттар коллегиясының мүшесі, оның міндеттеріне азаматтар мен ұйымдарға: заң мәселелері бойынша кеңестер мен түсіндірмелер, заңдар жөнінде ауызша және жазбаша анықтамалар беру; арыздар, шағымдар және құқықтық сипаттағы басқа да құжаттарды жасау; сотта, арбитражда және т.б. мемлекеттік органдарда азаматтық істер мен әкімшілік құқық бұзушылық жөніндегі істерде өкілдік ету; жәбірленушінің, азаматтық талапкердің немесе азаматтық жауапкердің қорғаушысы, өкілі.

2. **Алименттер** - әдекімді асырауға жұмсалатын қаржы. Отбасылық қарым-қатынастар – неке, туыстық, туыстыққа теңестірілген қарым-қатынастар алименттік міндеттеменің негізі болып табылады.
3. **Апелляция** – сот үкімін шағымдау нысандарының бірі. А.-бірінші инстанция сотының үкіміне байланысты тараптардың шағымдануына орай екінші инстанция сотының істі қайта қарауы.
4. **Арбитраж** – тараптардың немесе құзіретті органдардың келісімі бойынша құрылған, мүліктік және соған қатысты мүліктік емес дауларды шешетін орган.
5. **Хабарсыз кету** – тұрақты тұратын жерінде азаматтың ұзақ уақыт бойы болмауын сот тәртібімен айқындау.
6. **Даусыз деректер** – азаматтық құқықта және істе: азаматтық істі дұрыс шешу үшін маңызы мол деректердің бар екендігі тараптардың дауын туғызбайтын мән-жайлар. Егер дерек талапкердің әрі жауапкердің түсіндірмелерімен – бір тараптың дәлелдеуімен және екінші тараптың мойындауымен расталса, онда ол даусыз болып саналады.
7. **Иесіз мүлік** – азаматтық құқықта: меншіктенушісі жоқ немесе меншіктенушісі белгісіз мүлік. Сондай-ақ, талап етілмеген жүктер, пошталық жодамалар, талап етілмеген олжа және басқалар да И.м. болып табылады.
8. **Ведомство** – нақты бір мемлекетте қоғамдық өмірдің белгілі саласын немесе аясын басқаратын және мемлекеттік басқару органдары жүйесіне кіретін орталық мекеме.
9. **Заттық құқық** – субъективтік азаматтық құқық, оның объектісі зат болып табылады. З.қ-ы иеленуші адам қандай да бір белгілі іс-әрекетке, басқа да міндетті адамдардың жәрдеміне жүгінбей-ақ, оны дербес өз бетінше жүзеге асыра алады.
10. **Виндикациялық талап** – азаматтық құқықта: меншікті қорғаудың тәсілі; оның көмегімен меншік иесі бөгде тұлғаның иелігіндегі өзінің мүлкін қорғай алады.
11. **Қарсы талап** – бастапқы талаппен бірге қарау үшін жауапкердің сотта немесе арбитражда мәлімдеп, талапкерге өз бетінше қоятын шағым талабы; жауапкерді оған қарсы қойылған талаптан қорғаудың құралы.
12. **Азаматтық талап** – азаматтың немесе заңи тұлғаның қылмыстық іс барысында мәлімдеген және қылмыстық іспен бірге қаралатын, қылмыстың кесірінен шектірілген материалдық залады өтеу жөніндегі талап шағымы.
13. **Азаматтық іс жүргізу** – азаматтық іс жүргізу нормаларымен белгіленген азаматтық істі соттық талдау мен қараудың, сондай-ақ соттың және кейбір басқа органдардың қаулыларын орындаудың тәртібі.
14. **Азаматтық іс** – азаматтар мен заңи тұлғалардың құқылары мен заңды мүдделерін қаузаытын, азаматтық құқық туралы дау-дамай бойынша қаралатын іс; заңда көзделген реттерде әкімшілік органдардың немесе лауазымды адамдардың уәкілеттігін асыра пайдаланып, азаматтардың құқыларына нұқсан келтіре отырып жасаған іс-әрекеттеріне талап-шағым бойынша қаралатын іс; сот қарайтын және шешімін табатын, заңи мәні бар деректі айқындау туралы іс.
15. **Азаматтық іс жүргізу құқығы** – соттың азаматтық істерді талқылауының және шешімін табуының тәртібін, сондай-ақ соттар мен басқа да бір органдардың қаулыларын орындаудың тәртібін белгілейтін құқық саласы.
16. **Талап қою мерзімі** – сотта, аралық сотта немесе басқа заңи органда бұзылған құқықты қорғау үшін заңмен белгіленген мерзім.
17. **Әрекетке қабілеттілік** - өзінің іс-әрекеттерімен құқылар иеленуге және өзіне заңи міндеттер алуға, сондай-ақ құқық бұзушылық әрекет жасағаны үшін жауапкершілік арқалауға тұлғаның (азаматтың, ұйымның) қабілеттілігі.
18. **Дәлелдемелер** – қылмыстық және азаматтық істерде заңда белгіленген тәртіппен алынған және істің материалдарында бекітілген, істің дұрыс шешімін табу үшін маңызы бар мән-жайлар туралы нақты деректер (мәліметтер).
19. **Шағым** – азаматтың немесе заңи тұлғаның сотқа, мемлекеттік органға, лауазымды басшыға өзін-өзі басқару органына, лауазымды тұлғаға өз құқылары мен заңды мүдделерінің бұзылғандығы жөнінде ауызша не жазбаша түрде арыздануы.
20. **Заңды өкіл** - әрекетке қабілеті жоқ, әрекетке қабілеті шектеулі, немесе әрекетке қабілеті бола тұра, тәни жағдайының (қартаюының, ауруының) салдарынан өзінің құқыларын және өзінің

міндеттерін жеке-кейін асыра алмайтын адамдардың жеке басылық, мүліктік құқылары мен заңды мүдделерін заңның күшімен барлық мекемелерде, соның ішінде сот мекемесінде қорғауға қатысатын азамат.

21. **Істі сырттай қарау** – талапкердің не жауапкердің, немесе екеуінің де қатысуынсыз соттың іс қарауы.

22. **Сот инстанциясы** - белгілі бір құзіретпен сотта іс қараудың сатылары.

23. **Талап** – нұқсан келтірілген немесе даулы құқыларды немесе заңмен қорғалатын мүддені қорғаудың заңи құралы.

24. **Талапкер** - өзінің нұқсан келтірілген немесе даулы құқы мен заң жүзінде қорғалатын мүддесін қорғау үшін сотқа, аралық сотқа шағымданушы тұлға.

25. **Өтемақы** – кесел келтіру арқылы азаматтық-құқықтық міндеттерін іс-жүзінде атқаруға мүмкіндік бермеу салдарынан туындаған шығындарды өтеу.

26. **Жеке тұлға** – азаматтық құқықтың субъектісі ретіндегі жеке адам.

27. **Заңи тұлға** – меншік, шаруашылық жүргізу немесе жедел басқару құқығындағы оқшау мүлкі бар және сол мүлікпен өз міндеттемелрі бойынша жауап беретін, өз атынан мүліктік және жеке беймүліктік құқылар мен міндеттерге ие болып, оларды жүзеге асыра алатын, сотта, аралық сотта талапкер де, жауапкер де бола алатын ұйым.

28. **Жеке беймүліктік құқылар** – субъективтік құқықтың бір түрі. Мүліктік мазмұнға ие болмайтын игіліктерді иелену құқысы.

29. **Мұралау** – қайтыс болған адамның (мұраға қалдырушының) мүлкінің мұрагеріне өтуі.

30. **Негаторлық талап** – азаматтық істе меншік иесінің немесе жедел басқару құқығы субъектісінің өзіне тиесілі (немесе, оның қарауына берілген) мүлікті пайдалану немесе билік жүргізу құқын жүзеге асыруына кедергі болар кемшіліктерді жою туралы талаптары.

31. **Нотариат** – ҚР-да мәмілерлерді куәландыру, мұрагерлік құқыларды рәсімдеу, азаматтық құқыларды заңи бекітуге, әрі олардың келешекте бұзылуы ықтималдығын болдырмауға бағытталған басқа да іс-әрекеттер жасау жүктелген органдар жүйесі.

32. **Нотариус** – ҚР-да нотариалдық іс-әрекеттерді жасайтын нотариаттың лауазымды адамдары.

33. **Соттылық** – бірінші инстанция бойынша қарауға жататын істерді соттарға бөліп беру, яғни нақты бір істің шешімін табуға тиісті сотты айқындау.

34. **Құқық қабілеттілігі** – субъективтік құқықтар мен заңи міндеттерді арқалай алудың мемлекет мойындаған қабілеті.

Әдебиеттер тізімі

Негізгі

1. Қазақстан Республикасының 1995 ж. 30 тамызда қабылданған Конституциясы, (1998 ж. 7 қазанда және 21 мамырда 2007 ж., 02 ақпан 2011 жылы енгізілген өзгерістермен және толықтырулармен);
2. «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Конституциялық Заңы, 1991ж. 16 желтоқсан;
3. Қазақ ССР-нің мемлекеттік егемендігі туралы Декларациясы, 1990 ж. 25 қазан;
4. «Нормативтік-құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 1998ж. 24 наурыз;
5. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі, 2001ж., 30 қаңтар;
6. Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» Заңы, 2001ж., 23 қаңтар;
1. Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік нышандары туралы» Заңы. 1996ж. 24 қаңтар;
- 2.«Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» ҚР Заңы. 1991жыл 20 желтоқсандағы, Алматы: Юрист, 2005.
3. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі 2007 ж. 15 мамыр;
4. Қазақстан Республикасының «Неке және отбасы (ерлі-зайыптылық) туралы» Кодексі, 2011 ж., 26 желтоқсан;
5. Қазақстан Республикасының 27 желтоқсан 1994 жылғы Азаматтық кодексі (жалпы бөлім);
6. Қазақстан Республикасының 1 шілде 1999 жылғы Азаматтық Кодексі (ерекше бөлім);
7. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі, 1997 ж. 16 шілде;
8. Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексі, 1997ж. 13 желтоқсан;
9. Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексі, 1999ж. 13 шілде;
10. Қазақстан Республикасының Жер Кодексі, 2003ж., 20 маусым;
11. Қазақстан Республикасының Экологиялық Кодексі, 09 қаңтар, 2007 ж.;
12. Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңы, 1998 ж., 2 шілде;
- 13.«Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» Заңы. 1997 жыл 15шілде.
14. Қазақстан Республикасының ғылым туралы заңы. 2001 жыл 09 шілде.
15. Қазақстан Республикасының Салық Кодексі. 2008 жыл 10 желтоқсан;
16. Қазақстан Республикасының Бюджеттік кодексі 24 сәуір 2004 жыл.
17. Қазақстан Республикасының білім туралы заңы 2007 жыл 7 қыркүйек.
18. ҚРЗ «Инвестициялар туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы, Алматы: Юрист, 2005.
19. ҚРЗ «Патент туралы» 1999 жылғы 16 шілдедегі, Алматы: Юрист, 2005.
20. ҚРЗ «Бәсеке және монополистік қызметті шектеу туралы» 2001 жылғы 19 қаңтардағы, Алматы: Юрист, 2005.
- 21.«Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьялардың мәртебесі туралы» ҚР-ның 2000 жылғы 25 желтоқсандағы Конституциялық Заңы.
22. «Прокуратура туралы» ҚР-ның 1995 жылғы 21 желтоқсандағы Заңы.
23. «Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары туралы» ҚР-ның 1995 жылғы 21 желтоқсандағы Заңы.
24. «Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдары туралы» ҚР-ның 1995 жылғы 21 желтоқсандағы Заңы.
25. «Адвокаттық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 5 желтоқсандағы Заңы.
26. «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 14 шілдедегі Заңы.
27. ҚР Президентінің «ҚР халықаралық шарттарын жасасу, орындау және күшін жою тәртібі туралы» заң күші бар Жарлығы, 1995.

Қосымша:

1. Мемлекет және құқық теориясы. – Алматы: Баспа, 1998.- 256 б.
2. Сапарғалиев Ғ. Қазақстан мемлекеті мен құқығының негіздері. – Алматы: Атамұра, 1994.- 160 б.
3. Баққұлов С.Д. Құқық негіздері: Оқулық. – 2-ші басылым. – Алматы, 2004. -248 б.
4. Дулатбеков Н.О. и др. Мемлекет және құқық негіздері / Дулатбеков Н.О., Амандықова С.Қ., Турлаев А.В. – Астана: Фолиант, 2001.- 252 б.

5. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығының негіздері: Оқулық / Е. Баянов. - Өзгертулер мен толықтырулар енгізіліп, қайта жөнделіп 2-ші рет басылуы. – Алматы, 2003.- 692 б.
6. Булгакова Д.А. Мемлекет және құқық теориясы: Оқу құралы. – Алматы, 2004.
7. Сапарғалиев Ғ.С., Ибраева А.С. Мемлекет және құқық теориясы. Алматы, 1997ж;
8. Дулатбеков Н., Амандықова С., Турлаев А. Мемлекет және құқық негіздері. Оқулық. Алматы, 2001 ж.
9. Сапарғалиев Ғ.С. Қазақстан Республикасының Конституциялық құқығы. Оқулық. Алматы, 1997 ж.;
10. Административное право. Оқулық, жауапты редакторы А.А. Таранов. Алматы, 1998 ж.;
11. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығы. – Алматы: Жеті жарғы, 2000.-28 б.
12. Байжанов Н. Неке және отбасы. Алматы, 1997 ж.;
13. Тулеугалиев Г.И. Азаматтық құқық. Жалпы бөлім. А.,2001 ж.;
14. Дулатбеков Н.О. Қылмыстық жазаны жеке даралау. Оқу құралы. Қарағанды 1996 ж.
15. Қазақстан Республикасының қылмыстық құқығы: Оқулық. – Алматы: Дәнекер, 2000 – 1-том. Ерекше бөлім.428 б. 2-том. Ерекші бөлім.- 378 б.
16. Ағыбаев А. Қылмыстық құқық. Оқулық. Ерекше бөлім. Алматы,2000 ж.;
17. Қайржанов Е.И. Жастар арасындағы заң бұзушылық және онымен күресу шаралары. Алматы, 1999ж.
18. Сапарғалиев Ғ.С. Мемлекет және құқық негіздері Алматы, 1999 ж.
19. Ағыбаев Қылмыстық құқық. Оқулық. Ерекше бөлім, Алматы 2000 ж.
20. Байжанов Н. Неке және отбасы. Алматы, 1997 ж.
21. Баққұлов. Мемлекет және құқық негіздері. Алматы, 2001 ж.
22. Дулатбеков, Амандықова, Турлаев. Қазіргі Қазақстанның мемлекет және құқық негіздері. Алматы, 2004 ж.
23. Ашитов О. Мемлекет және құқық негіздері. Алматы, 2004 ж.
24. Оспанов Қ.И. Құқық негіздері. Алматы. «Жеті Жарғы» 2007 ж.
25. Ж. Құлжабаева: Халықаралық жария құқық, Алматы, 2003.
26. Сарсембаев М.А. Международное право, А., Данекер 2002.

СӨЖ / СОӨЖ бойынша тапсырмалар және әдістемелік ұсыныстар.

СӨЖ 1 Қазақстан Республикасының Конституциясына жалпы сипаттама. (нысаны – ауызша, жоғары балл – 4 балл)

Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:

• Қазақстан Республикасы Конституциясына жалпы сипаттама (қабылданған уақыты, кіммен қабылданғаны, конституцияның құрылымы т.б.) Енгізілген өзгерістер мен толықтыруларға ерекше көңіл бөлу.

- Жалпы ережелер.
- Адам және азамат.

Қазақстан Республикасындағы сот және сот төрелігі;

СӨЖ- 2

2. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі.

Жалпы сипаттамасы. (нысаны – жазбаша (бақылау түрінде), жоғары балл – 3

балл) Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:

- Әкімшілік құқық бұзушылықтар. Түсінігі мен түрлері.
- Әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілік. Түсінігі мен түрлері.
- Әкімшілік жауапкершіліктен босату негіздері.
- Кәмелетке толмаған тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігі.Әкімшілік құқық бұзушылықтар бойынша өндіріс. Жалпы сипаттамасы.

3. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі. Жалпы және ерекше бөлім. Жалпы сипаттамасы. (нысаны – жазбаша (бақылау түрінде), жоғары балл – 3

балл)

Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:

- Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің жалпы бөліміне жалпы сипаттама;
  - Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің ерекше бөліміне жалпы сипаттама;
  - Меншік құқығы, түсінігі, түрлері;
  - Міндеттемелер, түсінігі, түрлері, міндеттемені қамтамасыз ету әдістері;
- Азаматтық құқықтағы сату және сатып алу шарты, жалпы сипаттамасы.

4. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі. Жалпы сипаттамасы. (тапсыру уақыты 8 апта, нысаны – жазбаша, жоғары балл – 4 балл)

Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:

ҚР Еңбек кодексіне жалпы сипаттама;

Еңбектің түсінігі, жеке еңбек шартының түсінігі, түрлері;

Жеке еңбек шартының тоқтату негіздері. Жеке еңбек шартын жұмыс берушінің бастамасы бойынша бұзу.

5. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі. Жалпы сипаттамасы. (нысаны – жазбаша (бақылау түрінде), жоғары балл – 3 балл) Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:

-Қылмыстың түсінігі, белгілері мен түрлері.

-Қылмыстық жаза. Түсінігі мен түрлері. Негізгі жазалар және қосымша жазалар.

-Қылмысқа қатысушылар.

-Қылмыс жасау сатылары.

-Әрекеттің қылмыстылығын жоятын мән-жайлар.

-Қылмыстық жазаны ауырлататын және жеңілдететін мән жайлар.

-Кәмелеттік жасқа толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі.

6. Қазақстан Республикасының Жер кодексі. Жалпы сипаттамасы. (тапсыру уақыты 12 апта, нысаны – ауызша, жоғары балл – 3 балл)

Бұл тақырып бойынша дайындалу барысында студент келесі сұрақтарға көңіл бөлуі қажет:

• Жерге меншік құқығы. Жер учаскесін жеке меншік құқығына беру тәртібі мен талаптары.

• Жерге мемлекеттік меншік.

• Жерге жеке меншік.

• Жер учаскесіне меншік құқығын алу негіздері.

• Жер учаскесіне құқықтарды тоқтату негіздері.

Қазақстан Республикасы жер қорының жекелеген санаттары.

Білім мен құзыретті бақылау формалары:

Бақылау жұмыстары: семестрде 3 жұмыс

СӨЖ: жеке және топтық тапсырмалар СӨЖ ұйымдастыру технологиясына байланысты (реферат, презентация, эссе, жобаны қорғау, аналитикалық шолу және т.б. тапсырмалар жобалық-зерттеу сипатында).

АБ: 1,2

Аралық бақылау: емтихан емтихан сессиясы кезінде.

Аралық бақылау пәннің мазмұнына кіретін теориялық және практикалық сұрақтар бойынша жүргізіледі (7, 8 апта).

Модульдің пәндері бойынша кеңесті оқытушының кеңсе-сағаты (СОӨЖ) уақытында алуға болады.

Білім және құзыретті бағалау тәртібі, % баллдар

Бақылау жұмыстары	
Практикалық сабақтарға қатысуы және белсенділігі	60
Жеке немесе топтық тапсырмалар (СӨЖ)	
Аралық бақылау (емтихан)	40

Аралық бақылау (жазбаша немесе ауызша) және емтихан өткізу формасы – жазбаша
II пән «Коды» - « Аты » (__ кредит)

Пәннің МАЗМҰНЫ:

Мақсаты (модульдің мақсатымен сәйкес).

Міндеттері: (модульдің міндеттерімен сәйкес, міндеттер Маманданымда сипатталған құзыретке бағытталуы керек).

Модуль бойынша **оқытудың нәтижелері** (құзырет жүйесіндегі пәндердің біріккен нәтижелері, Маманданымды қараңыз).

Құзырет: ... (қысқаша аннотация түрінде, 5-6 сөйлем);

ПӘННІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ, КӨЛЕМІ ЖӘНЕ МАЗМҰНЫ

Апт а	Пән «Коды» - « Аты », кредит		
	Тақырыптың атауы	Сағ ат	СӨЖ тапсырмалары
I тақырыптық блок**			
1	1 дәріс «_____»	2	<i>Тақырыптық блоктар бойынша тапсырмалар және СӨЖ орындау нәтижелерін ұсыну формалары (СӨЖ әрбір айдың соңында өткізіледі)</i>
	1 практикалық (зертханалық) сабақ «_____»	1	
2	2 дәріс «_____»	2	
	2 практикалық (зертханалық) сабақ «_____»	1	
3	3 дәріс «_____»	2	
	3 практикалық (зертханалық) сабақ «_____»	1	
II тақырыптық блок**			
4			
5			
6			
7	АБ 1		

Білім және құзырет жүйесіндегі пәннің негізгі ұғымы: (Пәннің мазмұнын игеру және құзыретті қалыптастыру үшін қажетті негізгі ұғымдардың, үдерістердің, құбылыстардың тізімі).

Әдебиеттер тізімі
Негізгі
Қосымша

СӨЖ / СОӨЖ бойынша тапсырмалар және әдістемелік ұсыныстар.

Білім мен құзыретті бақылау формалары:

Бақылау жұмыстары: семестрде ___ жұмыс (кредиттердің саны бойынша – 1 кредитке 1 жұмыс есебінен).

СӨЖ: жеке және топтық тапсырмалар СӨЖ ұйымдастыру технологиясына байланысты (реферат, презентация, эссе, жобаны қорғау, аналитикалық шолу және т.б. тапсырмалар жобалық-зерттеу сипатында).

АБ: _____

Аралық бақылау: емтихан емтихан сессиясы кезінде.

Аралық бақылау пәннің мазмұнына кіретін теориялық және практикалық сұрақтар бойынша жүргізіледі (7, 8 апта).

Модульдің пәндері бойынша кеңесті оқытушының кеңсе-сағаты (СОӨЖ) уақытында алуға болады.

Білім және құзыретті бағалау тәртібі, % баллдар

Бақылау жұмыстары	?	
Практикалық сабақтарға қатысуы және белсенділігі	?	60
Жеке немесе топтық тапсырмалар (СӨЖ)	?	
Аралық бақылау (емтихан)	?	40

Аралық бақылау (жазбаша немесе ауызша) және емтихан өткізу формасы – жазбаша

Білімді бағалау шкаласы:

Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық эквиваленті	%-дық құрамы	Дәстүрлі жүйе бойынша баға
A	4,0	95-100	«Өте жақсы»
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	«Жақсы»
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	«Қанағаттанарлық»
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	
F	0	0-49	«Қанағаттанарлықсыз»
I (Incomplete)	-	-	«Пән аяқталмаған» (GPA санағанда есептелмейді)
P (Pass)	-	0-60 65-100	«Сынақ» (GPA санағанда есептелмейді PA)
NP (No Pass)	-	0-29 0-64	«Сынақтан өтпеді» (GPA санағанда есептелмейді)
W (Withdrawal)	-	-	«Пәннен бас тарту» (GPA санағанда есептелмейді GPA)
AW (Academic Withdrawal)			«Академиялық себептермен пәннен шығарылуы» (GPA санағанда есептелмейді)
AU (Audit)	-	-	«Пән тыңдалды» (GPA санағанда есептелмейді)

Академиялық мінез-құлық және әдептілік саясаты

Толерантты болыңыз, басқалардың пікірлерін құрметтеңіз. Қарсылықтар нақты формада тұжырымдалсын. Плагиат және басқа әділетсіз жұмыстарға жол жоқ. СӨЖ, аралық бақылау және емтихан тапсыру барысында көшіруге және басқадан көмек сұрауға, басқа адамдардың шығарған есептерінің көшірмесін алуға, басқа студенттің орнына емтихан тапсыруға жол берілмейді. Курстың кез келген мәліметін бұрмалаған студенттің қорытынды бағасы «F» болады.

*Кафедра мәжілісінде қарастырылды
№ ___ хаттама «___» _____ 2012 ж.*

Кафедра меңгерушісі

Дәріс оқушы